

Празник Светог Саве, оснивача аутокефалне Српске цркве и њеног првог архиепископа, који је својим заслугама уведен у ред најпоштованијих светитеља, биће обележен данас у православним храмовима и образовним установама у Србији.

Новоименовани патријарх српски Иринеј служиће празничну литургију у Саборном храму Свете Тројице у Нишу, а епископ хвостански Атанасије у београдском Спомен-храму Светог Саве.

Празник ће бити прослављен и на Православном богословском факултету у Београду, највишој образовној установи СПЦ, у чијој ће капели Светог Јована Богослова литургију предводити епископ бачки Иринеј.

У амфитеатру Факултета СПЦ биће одржана традиционална празнична академија, на којој ће бити уручене дипломе и признања студентима.

На овај празник Српска православна црква даје помен светитељу Растку Немањићу, најмлађем сину српског жупана Стефана Немање.

Св. Сава је преминуо у бугарској престоници Трнову 25. јануара 1236. године, на повратку из ходочашћа у Јерусалим, након дипломатске мисије за пријатељску бугарску архиепископију, која је његовом заслугом добила самосталност.

Према записима тог времена, глас о смрти светитеља стигао је у Србију 27. јануара, па се СПЦ на тај дан сећа свог првог архиепископа, у чију се славу служе литургије у свим храмовима у земљи и расејању.

У Србији је Свети Сава школска слава и готово да нема школе и образовне установе која не обележава празник свог заштитника, великог дипломате и државника, чије се време у средњовековној историји сматра златним веком српског препорода.

Прва прослава Светог Саве као школског патрона одржана је 1812. у Земуну, одакле се брзо проширила у све српске земље, а химну Светом Сави први пут је у Сегедину 1839. извео локални црквени хор.

Савиндан је за школску славу проглашен у јануару 1840. године, у тадашњој Кнежевини Србији.

Растко Немањић је је веома млад, око 1192. године, отишао на Свету Гору, монашки постриг примио је у манастиру Ватопед, а одатле је, као монах Сава, започео пут духовног уздицања српске државе и разговоре са царевима, патријарсима и највећим духовницима и филозофима тог времена.

Иако рукоположен за архимандрита, Сава је и даље бринуо о српској држави, водећи складну спољну политику великог дипломате и доброг познаваоца прилика на Балкану и у Медитерану.

У највећа дела светог Саве убраја се оснивање манастира Хиландар на Светој Гори, који је под његовом духовном заштитом постао највећа српска царска лавра и стожер свих образовних делатности и духовног усмеравања средњовековне српске државе.

Сава је Хиландар подигао са својим оцем Светим Симеоном, а дозволу за оснивање добио је од византијског цара Алексија III Анђела.

Градња манастира је почела 1198. године, а нешто касније, у Цариграду, Растко Немањић је добио и царску повељу о српском Хиландару, којом је српски манастир добио самосталност и положај царске лавре.

Монах Сава добио је царско жезло да управља Хиландаром, одакле је са оцем Симеоном управљао државом и српским престолом.

У Хиландару је рођена идеја о самосталној српској цркви и слободној српској држави које су, како бележе историчари тог времена, стављене под заштиту Свете Горе и њене владарке Богородице.

Као вешт дипломата Сава Немањић је уверио цара Теодора Првог Ласкариса и ондашњег васељенског патријарха Манојла Саратена да је самосталност српске цркве у интересу православног мисионарства.

Аутокефалност српске цркве проглашена је у Никеји 1219. године, а исте године, на празник Успења Пресвете Богородице, архимандрит Сава је хиротонисан за првог српског архиепископа. Његовом заслугом озваничена је самосталност српске цркве, обједињене су српске епархије које су у 12. веку припадале Охридској архиепископији, а поред епископија у Расу, Липљану и Призрену, основано је још осам нових епископија, чији су центри били по српским манастирима.

Центар нове Српске архиепископије постао је манастир Жича.

Успоставивши светачки култ свог оца Немање, коме је посветио књижевни рад (Животопис Светог Симеона), Сава је успео да измири своју завађену браћу и спречи сукобе у Србији.

Светитељ Сава сматра се утемељивачем црквенословенског језика, којим је писао прве законе – Карејски, Хиландарски и Студенички типик.

Од посебног значаја је Крмчија Светог Саве – први кодекс српске цркве и један од најзначајнијих правних списа тог времена којим је кодификована државна и црквена власт обједињена у једну хармоничну целину.

Преводио је и сакупљао средњовековне медицинске списе од којих је настао „Хиландарски медицински кодекс”.

Године 1198. основао је у манастиру Хиландар прву болницу, по угледу на цариградске, што се сматра почетком српске научне медицине.

(Танјуг)